

ti, da si s sabo odnesel kanček skrivnosti.

Po ogledu razstave sem si želela povprašati nekatere obiskovalce za njihovo mnenje o razstavi. Zdelo se mi je namreč, da razstava ne prinaša nič novega, da ponavlja že znane in mnogokrat ponovljene stvari, da ne postavlja novih vprašanj, ne razpira novih pogledov. Razstavni predmeti so prav gotovo ponujali določeno predstavo o stari egipčanski kulturi, vendar pa so panoji zelo spopolnili njihov pomen. Poleg tega je bilo mogoče kupiti tudi katalog, ki je olajševal ogled (katalog je imel enak naslov kot razstava, Tesori dei Faraoni); bil je bogatejši od razstave, saj je bil opremljen z barvnimi fotografijami nekaterih predmetov, ki jih na razstavi ni bilo. Kakšna pa je bila vsebina kataloga, besedilo in razlaga slik, ne vem. Prodajali so le italijanske izdave, pa tudi 20.000 lir je bilo zame preveč, čeprav za tako obsežno in bogato opremljeno knjigo (ok. 200 strani z barvnimi fotografijami) to ni veliko.

INA FERBEŽAR

Poročilo o 31. kongresu zveze društev folkloristov Jugoslavije

Od 1. — 5. 10. 1984 je bil v Radovišu (Makedonija) 31. kongres ZDFJ. Organizator kongresa je bilo Folkloristično društvo Makedonije. Delo kongresa je bilo (pre)široko zastavljeno, saj so bile na programu kar 4 plenarne teme (1. Folkloristična predstavitev Radoviša in okolice, 2. Splošno in specifično v folklori NOB in revolucije pri jugoslovanskih narodih in narodnostih, 3. Metodologija terenskega raziskovanja folklorne in 4. Spremembe in kontinuiteta v ženitovanjskih običajih) in 3 sekcijske (1. Družbene vede in stno slovstvo, 2. Problemi prilagajanja tradicionalnih oblik sodobnemu odrskemu izvajanju in 3. Sekcija za otroško folkloro).

Tako ambiciozno zasnovan program (ki smo se mu nekateri upirali že na pripravljanih sestankih) je grozil, da bo kongres potekal v paničnem branju množice referatov (okrog 80), ki ne bodo dobili pravega odmeva v diskusiji. Predvidevanja so se uresničila, ker je bilo tem in referatov preveč, med njimi pa precej neizdelanih, kar je spet pokazalo, da republiška društva niso dobro opravila izbirne naloge kljub neprestanim zagotovitvam, da se bo stanje izboljšalo. Negativno opazna je bila predvsem 2. plenarna tema, kjer je bilo tudi največ referatov, a niso prinesli skoraj nič novega, saj so referenti ponavljali problematiko, metode in gradivo, pa tudi napake s prejšnjih kongresov.

Metodologija terenskega raziskovanja folklorne je bila izzivalna tema, saj se folkloristi pri terenskem delu srečujemo z vrsto teoretičnih in praktičnih problemov, rešitve zanje pa iščemo kot posamezniki. Ob poslušanju referatov smo spoznali celo vrsto konkretnih in perečih težav, manj pa smo dobili nakazanih rešitev. Problemi so sicer bili v "zraku", čutili smo jih, nismo pa jih uspeli zaokrožiti v vsaj splošno usmeritev, ker je spet zmanjkalo časa za pogovor. Še enkrat se je torej pokazalo, da se ob branju množice referatov lahko samo seznanimo s problemi in jih vzamemo "na znanje", ker ni časa in tudi volje ne za reševanje. Spet se je pokazala kot edina možna oblika poglobljenega kongresnega dela — predpriprava z natisnjenimi referati, da se na skupnih srečanjih že začnemo pogovarjati o nakazanih problemih, ne da jih tam šele slišimo in nič več.

Podobne ugotovitve bi veljale za vse plenarne in sekcijske teme, vendar je bila 4. tema pri tem izjema, saj je bilo manj referatov, ti pa so prinesli pomembno in novo gradivo za vse raziskovalce načina življenja. Zato je pomembna odločitev predsedstva ZDFJ, da bodo kongresi nadaljevali s temo o kontinuiteti in spremembah v folkloru.

Že sekcijaska razprava o ustnem slovstvu v Rogaški Slatini je pokazala, da raziskovalci prevečkrat posegajo le na "pozitivistična" področja in na teme, ki bi jih mirno lahko prepustili literarni zgodovini. Zato smo se v Rogaški Slatini dogovorili, da se v Radovišu pomenimo in predstavimo probleme raziskovanja ustnega slovstva v okviru drugih družboslovnih ved. Žal pa že nekaj let ugotavljamo, da raziskovalci ustnega slovstva ne želijo ugrizniti v "teoretične" teme, še več, na kongres prihajajo celo s svojimi priljubljenimi temami, čeprav sploh niso povezani z naslovom teme. To se je zgodilo tudi v Radovišu, saj so od 12 referentov le štirje napisali referat, ki se je ujemal z razpisano temo, ostali pa so govorili o folklornih elementih pri vidnejših literarnih ustvarjalcih, nekateri so pozitivistično naštevili ljudske kletve, eden pa je prebral kar skrajšano verzijo dela, ki je bilo že objavljeno v neki literarni reviji. Zato se je tudi diskusija vrtela samo okrog načelnih vprašanj, ali so referenti dolžni upoštevati predpisano temo ali pa lahko berejo karkoli, kar je v zvezi z ustnim slovstvom, samo da imajo referat, s katerim lahko od društev terjajo dnevnice za kongres. V srečnem trenutku, ko je voditelju razgovora uspelo usmeriti diskusijo k bistvu, pa so posamezniki z omalovaževanjem in s svojo "avtoritet" spet razdrobili razpravo in jo speljali v svoje vode. Celotno delo kongresa je zato začelo zgubljeni resnost in je vedno bolj postajalo podobno "veseli šoli" v otroških vrtcih. Pri tem se seveda postavlja vprašanje odgovornosti vodstev republiških društev in organizatorja kongresa, ki so referate sprejeli in se niso držali niti razpisanih tem niti sklepov skupščin. Republiškim društvom je lahko v opravičilo samo to, da so nekateri referati prišli do organizatorjev po ilegalni poti, torej mimo njih. Ne moremo pa opravičiti, da se to dogaja že leta in leta in da nekatera vodstva republiških društev ničesar ne ukrepejo. Morda zato, ker so v vodstvih samih taki "ilegalci". Enkrat je treba reči bobu bob in nekatere krivce tudi imenovati. Na naših skupščinah smo že večkrat govorili o nerazumljivem in škodljivem obnašanju posameznikov v hrvaškem folklorističnem društvu. Vendar pa društvo ni ukrepalo, temveč je nastrotno eden izmed krivcev radoviške farse bil celo recenzent za referate o ustnem slovstvu. Ta "recenzent" pa je vsem navkljub sprejel neustrezne referate. Tako početje škodi vseh jugoslovanskih folkloristiki, njenemu ugledu in znanstvenim prizadevanjem.

Krivično bi bilo, če bi s prstom kazali samo na eno društvo, saj velik del odgovornosti nosi tudi organizator, ki je vse prepustil republiškim izborom in uvrstil v kongres neprimerne referate. Organizator 31. kongresa se je večji del zasedanj obnašal tako, kakor da potek in uspeh kongresa nista njegova stvar. Njemu v prid pa je v konkretnem primeru treba povedati, da se je v sekciji za ustno slovstvo ena od članic organizacijskega odbora, uprla početju "avtoritet", a je bila posmehljivo utišana, kakor tudi voditelji pogovora, ki so bili brez moči. "Padalstvo" in brezzveznost sta se pokazala tudi pri nekaterih drugih referatih, ker niso šli prek svojega društva. Črnogorski referat, brez zveze z naslovom, je bil prebran pač zato, ker Črna gora sploh nima formalne organizacije, zato tudi nimajo društvenih sestankov, njihovih delegatov pa tudi ni bilo v predsedstvu ZDFJ. "Ilegalci", "avtoritete" in "samotni jezdeci" so bili v sekciji za ustno slovstvo v večini, zato so tudi lahko parlamentarno preglasovali dobromislečo manjšino in sekcijsko delo usmerjali po svojih željah. Svojo bojevitost, pristranost in nestrpnost so pokazali tudi na redni letni skupščini, kjer so spet vsilili "svojo", že leta in leta ponavljajočo temo, ki jo nekateri obdelujejo v magistrskih in doktorskih nalogah ali pa ravno o tem trenutno predavajo itn.

Veličina etnomuzikologov je sodelovala pri 2. sekcijski temi, nekateri pa so dopolnjevali plenarne teme. O skupnih teoretičnih problemih pa so se pogovarjali na dvodnevem sestanku pred kongresom, kar je postala že etnomuzikološka praksa. Ta sekcija ima nekaj svojih prijetnih značilnosti, saj etnomuzikologi z načrtnim in

poglobljenim delom presegajo folkloristično povprečje. Kljub ozkim in specialnim problemom se znajo vključiti v širše plenarne teme in jih dopolnjujejo z novim gradivom, nekatere probleme pa osvetljujejo s svojega zornega kota in opozarjajo na pomembne sestavine v folklori, ki jih nemuzikologi večkrat spregledamo. Njihovo predkongresno delo rešuje vrsto temeljnih problemov stroke, s katerimi ne "bremenijo" raziskovalcev z drugih področij. Te le seznanijo s svojimi ugotovitvami in rezultati. Takšna homogena raziskovalna ekipa etnomuzikologov ni nastala čez noč in sama od sebe, ampak je plod dolgotrajnega prizadevnega znanstvenega dela, človeške in znanstvene volje, da probleme usmerjajo k možnim rešitvam. Etnomuzikološka sekcija opozarja, da bi se morale tudi druge sekcije podobno lotiti reševanja svojih specifičnih in perečih problemov, če nočejo, da bodo zaostale za znanostjo in življenjem.

Ob kongresnem razmišljanju velja omeniti še redno letno skupščino ZDFJ, ki se je poleg formalnih in organizacijskih zadev spopadla še z nerešenimi nalogami in problemi iz prejšnjih let. Na kongresu v Rogaški Slatini je bilo namreč predlagano, da bi bil naslednji etnološki kongres v Črni gori spet skupen, torej z etnologi in folkloristi in tokrat še z antropologi. Kongres naj bi bil jugoslovanska "generalka" za svetovni antropološki in etnološki kongres v Zagrebu. Že v Rogaški Slatini nismo dosegli sporazuma, saj sta ZDFJ in ZEDJ sklenili nadaljevati delo po starem, torej z ločenimi kongresi v različnih terminih. Po taki odločitvi naj bi folkloristi leta 1985 zborovali v Vojvodini, etnologi pa v Črni gori. Povsod so priprave na kongresa že v polnem teku in tako folkloristična skupščina v Radovišu ni mogla spremeniti poteka dogodkov, ker je bila priložnost iz Rogaške Slatine zamujena. Predsedstvo ZDFJ je od predsedstva ZEDJ dobilo pismo o etnološkem kongresu v Črni gori, ki bo septembra 1985 na Cetinju. Med vrsticami se je dalo razumeti, da organizator pripravlja skupen kongres etnologov, folkloristov in antropologov, čeprav o tem ni bilo predhodnih dogovorov, niti o temah, pač pa je ZEDJ poslalo predloge svojih tem, na katere naj bi folkloristi dali svoje pripombe do 1. 10. 1984, svojo skupščino pa pa so ti imeli šele 10. 10. 1984. Najbolj preseneča, da predsedstvu obeh zvez nista že med letom našli stika, čeprav sta tajništvu obeh zvez v isti hiši v Beogradu. Poprejšen dogovor bi lahko omogočil pravočasno koordinacijo in vsaj skupen sestanek, na katerem bi se dogovorili o kongresnih temah oziroma o sodelovanju folkloristov in antropologov na Cetinju. Predsednik antropoloških društev Jugoslavije pa je v Radovišu povedal, da antropologi o morebitnem skupnem kongresu niso bili obveščeni, čeprav je tudi predsednik antropoloških društev v isti stavbi, v istem nadstropju in v istem inštitutu kot sekretariat ZEDJ. Zaradi takega načina dela ZEDJ v Radovišu tudi ni bilo moč nič več storiti za skupni kongres. Sklep skupščine ZDFJ je zato bil, da pri predsedstvu ZEDJ protestira zaradi nerazumljivega ravnanja in da odgovori na njihovo pismo. Da pa bi se izognili najhujšim posledicam in ponovni neobveščeni, bodo nekateri člani ZDFJ sodelovali na etnološkem kongresu v Črni gori in se vključili v razpravo o pripravah na svetovni antropološki in etnološki kongres. O pogovorih bodo obvestili skupščino ZDFJ. Iz pisma ZEDJ skupščini folkloristov povzemamo teme etnološkega kongresa.

Skupne plenarne teme:

1. Etnični procesi v Črni gori
 2. Oblike patriarhalne kulture v naši družbi
- S tezami: sodobno in preteklo stanje; družina, zadruga, bratstvo rod in ostale oblike patriarhalnega življenja
- Etnološko društvo Srbije je predlagalo še sekcijske teme:

1. Običaji in verovanja v zvezi z naravo
2. Etnologija in šport
3. Oblačenje, noša, moda

Referati bodo tiskani pred kongresom, zato je rok za oddajo referatov do 1. aprila 1985. Obseg referatov je do

10 tipkanih strani, za sekcijske teme pa 6. Vse udeležence obveščamo, da pošljejo svoje prispevke do 1. aprila 1985 na naslov: Društvo etnologa Crne gore, Cetinjski muzej, N. Cerović 1, 81250 Cetinje.

Predsedstvo ZDFJ je sklenilo imeti svoj kongres od 26. do 30. septembra v Somboru z naslednjimi temami:

1. Folklorni prikaz Vojvodine
2. Medsebojna prepletanja v folklori podonavskih dežel
3. Kontinuiteta in spremembe v ljudski ustvarjalnosti
 - a) folklor in masovna kultura
 - b) socialna struktura v ljudski ustvarjalnosti

Sekcijske teme:

1. Pesniki, pevci in pripovedovalci — kolektivno in individualno v procesu ustne ustvarjalnosti
2. Tipi junakov v ljudski poeziji Jugoslavije
3. Razmerje med pisano in ustno književnostjo
4. Odprta vprašanja etnomuzikologije, etnoorganologije in etnokoreologije
5. Folklor in šport
6. Sekcija za otroško folkloro

Organizator kongresa, Folkloristično društvo Vojvodine, bo izdal zbornik referatov pred kongresom. Zato morajo referenti poslati svoja dela najkasneje do 1. marca 1985 na naslov: Magdalena Veselinović-Šulc, (Udruženje folklorista Vojvodine), Filozofski fakultet, 21000 Novi Sad, Musičeva bb. Referenti morajo besedila predložiti v treh izvodih, ker tako zahteva sofinancer. Integralni del referata je tudi kratek povzetek v tujem jeziku. Referati lahko obsegajo skupaj z opombami največ 6 tipkanih strani.

Skupščina ZDFJ je sklenila, da se kljub ločenim kongresom v letu 1985 nadaljujejo prizadevanja za skupni kongres, ki bi bil možen šele v letu 1986, če bo predsedstvo ZEDJ sprejelo naš predlog. Skupščina ZDFJ je pooblastila predsedstvo, da sklepe posreduje vodstvu ZEDJ! Nekateri člani ZEDJ so bili odločno proti, da folkloristi pošljejo na Cetinje uradno delegacijo, ker se jim je zdelo nepotrebno, saj je ZEDJ v celoti ignorirala vse prejšnje dogovore in ni obvestila ZDFJ o skupnem kongresu, kar se je po mnenju nekaterih pokazalo že v Rogaški Slatini, kjer so etnologi odbili predlog za skupen sestanek, poleg tega pa se njihovi delegati niso udeležili folkloristične skupščine, delegati ZDFJ pa so bili navzoči na etnološki skupščini.

Besede niso potrebne. Priložnost iz Rogaške Slatine je zamujena in vprašanje je, če bo še kdaj uresničljiva. Kongres folkloristov v Radovišu je namreč pokazal, da delo spet teče po dveh tirih in da na obeh straneh ni volje niti za medsebojno obveščanje in dogovarjanje.

MARKO TERSEGLAV

Posvetovanje Etnologija in zgodovina

V organizaciji Marksističnega centra Mariborske Univerze, mariborskega Pokrajinskega muzeja, Zveze zgodovinskih društev Slovenije in Slovenskega etnološkega društva je bilo 8. in 9. novembra leta 1984 v Mariboru posvetovanje Etnologija in zgodovina. Aktivnih udeležencev in poslušalcev, zlasti študentov obeh ved, se je zbralo v Domu družbenih organizacij precej; poleg čiste študijske in znanstvene radovednosti jih je gnala tja očitno tudi želja po doživetju dvodimenzionalnosti. Ko so se organizatorji teden pred posvetom namreč še ubadali z zunanji, predvsem tehničnimi problemi glede nastanitve udeležencev, so prvi zagreteži že prebirali razmnožene referate. Vajeni deskripcije in pozitivistične linearosti, naveličani dislociranih razprav ozkih intelektualnih "krožkov", željni druge dimenzije, tega tolikokrat hotenega, a